

برنامه حوزه انرژی در قانون پنجم توسعه

رئیس جمهوری، قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران را برای اجراء ابلاغ کرد. محمود احمدی نژاد ۱۱ بهمن ماه سال ۸۹ قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران را به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ کرد. جزئیات این لایحه ۲۰۰ ماده‌ای که با احتساب مواد الحاقی حدود ۲۴۰ ماده شده، در ۴۳ جلسه علنی در ۲۹ روز کاری و ۱۵۰ ساعت کارشناسی در ۱۷ آذر ماه به تصویب مجلس رسیده بود. پس از نهایی شدن لایحه قانون برنامه پنجم توسعه شورای نگهبان قانون اساسی آن را مورد بررسی قرار داد و ایراداتی به آن گرفت که پس از پرگشت به مجلس توسط نمایندگان اصلاح شد. اما پس از ارسال مجدد لایحه به شورا مجدداً مورد ایراداتی قرار گرفت و به مجلس شورای اسلامی بازگردانده شد. نمایندگان ملت پس از بررسی ایرادات مجدد شورای نگهبان آن را برای حل اختلاف به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع دادند تا این مجمع در خصوص آن تصمیم‌گیری کند و این نهاد نیز پس از بررسی موارد اختلافی ماده ۸۰ آن که مربوط به مجمع عمومی بانک مرکزی می‌شود را به منظور بررسی بیشتر مراعات گذاشته است. ۳۰ دی ماه امسال علی لاریجانی رئیس مجلس قانون برنامه پنجم توسعه را بدون ماده ۸۰ برای اجراء به دولت ابلاغ کرد و رئیس جمهوری نیز این قانون را به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ کرد. در ادامه مواد ۱۱۸ تا ۱۳۴ قانون برنامه پنجم توسعه که به حوزه انرژی اختصاص دارد به نظر خوانندگان محترم می‌رسد:

میعانات گازی در بندرعباس و فارس (تا ۱۰۰ درصد) با رعایت ملاحظات زیست محیطی) و به ترتیب با ظرفیت اسمی ۲۶۰ و ۱۲۰ هزار بشکه در روز اقدام نماید. تا اتمام پروژه‌های موضوع این ماده و بهره‌برداری از آنها، استفاده از روش‌های تهراتری برای خرید و فروش نفت خام و فرآورده‌های مورد نیاز با تصویب شورای اقتصاد در موارد ضروری مجاز می‌باشد.

ماده ۱۲۱ - به وزارت نفت اجازه داده می‌شود از محل منابع داخلی شرکت‌های تابعه، نسبت به تأمین منابع مالی مورد نیاز برای مشارکت در طرح‌های ایجاد و با تکمیل پالایشگاه‌ها توسط بخش غیردولتی یا تصویب شورای اقتصاد اقدام نماید.

برق

ماده ۱۲۲ - به منظور تنوع در عرضه انرژی‌سازی بهینه‌سازی تولید و افزایش راندمان نیروگاه‌ها، کاهش اتلاف و توسعه تولید همزمان برق و حرارت، وزارت نیرو موظف است:

الف - از محل فروش نیروگاه‌ها موجود یا در دست اجراء، نسبت به پرداخت یارانه خرید برق از تولیدکنندگان برق برآکنده با مقیاس کوچک و ظرفیت‌های تولید برق مشترکین از طریق عقد قرارداد بلندمدت و همچنین تبدیل تا ۱۲۰۰ مگاوات نیروگاه گازی به سیکل ترکیبی اقدام نماید.

تبصره - در صورت تمایل بخش غیردولتی به تبدیل نیروگاه‌های گازی موجود خود به سیکل ترکیبی، وزارت نیرو مجاز است از محل منابع موضوع بند «الف» این ماده نسبت به پرداخت یارانه به آنها اقدام نماید.

ب - با تصویب دولت نسبت به انعقاد قراردادهای خرید تضمینی برق تولیدی از منابع انرژی‌های نو و انرژی‌های پاک و نیروگاه‌های خارج از مدیریت وزارت نیرو اقدام نماید. در تعیین قیمت خرید برق این نیروگاه‌ها علاوه بر هزینه‌های تبدیل انرژی (در بازار رقابتی شبکه سراسری - بازار برق) متوسط سالانه ارزش وارداتی یا صادراتی سوخت مصرف شده نیز بر اساس ترکیب سوخت مصرفی نیروگاه‌های حرارتی و لحاظ راندمان مورد تأیید دولت، از محل اعتبارات یارانه انرژی منظور در بودجه‌های سالانه به تولیدکنندگان این گونه انرژی قابل پرداخت می‌باشد. همچنین به منظور تشویق و ترغیب بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در زمینه نیروگاه‌هایی که از انرژی تجدیدپذیر و یا بازیافت حرارت استفاده می‌کنند، بابت عدم انتشار آلاینده‌ها و حفاظت از محیط زیست به میزانی که سازمان محیط زیست تعیین و اعلام می‌نماید به ازای هر کیلووات ساعت برق تولیدی از محل اعتباری که هر ساله در بودجه سالانه به همین منظور پیش‌بینی می‌گردد پرداخت خواهد شد.

تبصره - تسهیلات لازم را برای نیروگاه‌ها جهت استفاده در شبکه سراسری برق فراهم نماید.

ج - سیاست‌های تشویقی برای توسعه نیروگاه‌های با مقیاس کوچک تولید توسط بخش غیردولتی را تنظیم و اعلام نماید.

ماده ۱۲۳ - به منظور اعمال صرفه‌جویی، تشویق و حمایت از مصرف‌کنندگان در راستای منطقی کردن و اصلاح الگوی مصرف انرژی و برق حفظ ذخایر انرژی کشور و حفاظت از محیط زیست .

الف - وزارت صنایع و معادن و سایر مراجع صدور مجوز موظفند معیارها مصرفی انرژی مطابق با استانداردهای مصوب را در هنگام صدور مجوز تأسیس و پروانه بهره‌برداری به واحدها و شرکت‌های صنعتی، رعایت و نظارت نمایند.

ب - به وزارتخانه نیرو و نفت اجازه داده می‌شود با تصویب شورای اقتصاد نسبت به اعمال مشوق‌های مالی جهت رعایت الگوی مصرف و بهینه‌سازی مصرف انرژی، تولید محصولات کم مصرف و با استاندارد بالا و یا اخذ جرایم مالی از مصارف مسرفانه اقدام نمایند.

انرژی‌های پاک

ماده ۱۲۴ - حداکثر تا پایان سال اول طرح جامع ارتقاء مقابله با شرایط اضطراری نیروگاه‌های هسته‌ای توسط سازمان انرژی اتمی با همکاری وزارت کشور، وزارت امور خارجه، معاونت و سایر دستگاه‌های ذی‌ربط تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

تبصره - اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی ملزم به رعایت مفاد طرح جامع موضوع این ماده می‌باشند.

نفت و گاز

ماده ۱۱۸ - به وزارت نفت اجازه داده می‌شود از طریق شرکت‌های تابعه برای توسعه میدان‌های نفت و گاز تا سقف تولید اضافی، روزانه یک میلیون بشکه نفت خام و ۲۵۰ میلیون متر مکعب گاز طبیعی، با اولویت میداین مشترک، پس از تصویب توجیه فنی و اقتصادی طرح‌ها در شورای اقتصاد و مبادله موافقتنامه با معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور اقدام نماید. بازپرداخت تعهدات ایجاد شده صرفاً از محل تولیدات اضافی همان طرح‌ها (منابع داخلی شرکت‌های تابعه وزارت نفت) انجام خواهد شد. وزارت نفت مجاز است تا سقف تولید اضافی مندرج در این ماده نسبت به انعقاد قراردادهای اکتشافی و توسعه میدان‌ها با تأمین منابع مالی توسط طرح‌های خارجی با شرکت‌های صاحب داخلی، متناسب با شرایط هر میدان، با رعایت اصول و شرایط زیر اقدام نماید:

الف - حفظ حاکمیت و اعمال تصرفات مالکانه بر منابع نفت و گاز کشور.

ب - عدم تضمین بازگشت تعهدات ایجاد شده توسط دولت، بانک مرکزی ج.ا. و بانک‌های دولتی.

ج - منوط کردن بازپرداخت اصل سرمایه، حق الزحمه و یا سود، ریسک و هزینه‌های تأمین منابع مالی و سایر هزینه‌های جنبی، ایجاد شده جهت اجرای طرح از طریق تخصیص بخشی از محصولات میدان و یا عواید آن، بر پای قیمت روز فروش محصول.

د - پذیرش خطرات و ریسک عدم دستیابی به اهداف مورد نظر قراردادی، غیر اقتصادی بودن میدان و یا ناکافی بودن محصول میدان برای استهلاک تعهدات مالی ایجاد شده توسط طرف قرارداد.

ه - تعیین نرخ بازگشت سرمایه‌گذاری برای طرف قرار داد، متناسب با شرایط هر طرح و با رعایت ایجاد انگیزه برای به کارگیری روش‌های بهینه در اکتشافات، توسعه و بهره‌برداری.

و - تضمین برداشت صیانتی از مخازن نفت و گاز در طول دوره قرار داد.

ز - رعایت قانون حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی، تولیدی، صنعتی و اجرایی کشور.

ح - رعایت قوانین و مقررات زیست محیطی.

ماده ۱۱۹ - به دولت اجازه داده می‌شود به منظور شناسایی و اکتشاف هر چه بیشتر منابع نفت و گاز در سراسر کشور و نیز انتقال و به کارگیری فناوری‌های جدید در عملیات اکتشافی، در کلیه مناطق کشور (به استثنای استان‌های خوزستان، بوشهر و کهگیلویه و بویر احمد) که عملیات اکتشافی مربوط به ریسک پیمانکار انجام و منجر به کشف میدان قابل تولید تجاری می‌شود، در قالب ارقام مذکور در ماده ۱۲۲ این قانون و پس از مبادله موافقتنامه با معاونت، نسبت به عقد قراردادهای بیع متقابل توأم برای اکتشاف و توسعه میداین جدید از طریق برگزاری مناقصات اقدام و پیمانکار را مطابق ضوابط قانون انتخاب نماید. هزینه‌های اکتشافی (مستقیم و غیر مستقیم) در قالب قرارداد منعقد مذکور منظور و به همراه هزینه‌های جنبی از محل فروش محصولات تولیدی همان میدان بازپرداخت خواهد شد. مجوزهای صادره دارای زمان بوده و در هر مورد توسط وزارت نفت تعیین شده و یکبار نیز قابل تمدید می‌باشد. در صورتی که در پایان مرحله اکتشاف، میدان تجاری از منطقه کشف نشده باشد، قرارداد خاتمه خواهد یافت و طرف قرارداد حق مطالبه هیچ گونه‌ای وجهی را نخواهد داشت.

ماده ۱۲۰ - به وزارت اجازه داده می‌شود از طریق شرکت‌های تابعه و از محل داخلی شرکت‌های مذکور و نیز منابع خارجی نسبت به تأمین منابع سرمایه‌گذاری پالایشگاه‌های

آمادگی بورس کالا برای عرضه بنزین و گازوئیل

رئیس هیئت مدیره شرکت بورس کالای ایران اعلام کرد، آماده همکاری با وزارت نفت برای عرضه بنزین و گازوئیل در بازار بورس کالا هستیم. محمدرضا شهیدی تبار گفت، در صورت تصمیمی مبنی بر عرضه دو حامل اصلی انرژی یعنی بنزین و گازوئیل آماده هر گونه همکاری با وزارت نفت هستیم. او با بیان اینکه آمادگی پذیرش بنزین و گازوئیل را داریم یادآور شد، بورس کالا محلی است که در آن می‌توان با عرضه کالاهای مختلف رقابت و نیز شفافیت در قیمت‌ها ایجاد کرد. بنزین و گازوئیل نیز می‌توانند وارد این عرصه شوند. به گفته شهیدی تبار، در بسیاری از کشورها نفت، بنزین و گازوئیل از طریق بورس معامله می‌شود که نتایج مفیدی برای اقتصاد آن کشورها در پی داشته است. وی تأکید کرد، سازوکار واقعی که بخواهد قیمت‌ها را واقعی کند باید متناسب با عرضه و تقاضا شفاف‌سازی را صورت دهد و رسیدن به این مهم از طریق بورس امکان‌پذیر است. او در پایان خاطر نشان کرد، با پذیرش و عرضه بنزین و گازوئیل در بورس کالا حتی می‌توان واردات این محصولات را در این بازار معامله و شرایط رقابتی بین شرکت‌های خارجی و نیز واردکنندگان ایجاد کرد.

بورس نفت بدون نفت کوره؛ چرا و چگونه؟

سید علی حسینی، معاون نظارت بر بورس‌ها و ناشران سازمان بورس، نفت کوره را مقدمه عرضه نفت خام در بورس دانست و تأکید کرد، برای ایجاد بورس نفت نیز ابتدا باید نفت کوره در بورس عرضه شود؛ مهمی که هنوز و پس از گذشت پنج ماه از پذیرش نفت خام محقق نشده است. طبق دستورالعمل‌های هیئت پذیرش بورس کالا شرکت‌های متقاضی عرضه تنها ۶ ماه پس از پذیرش فرصت عرضه دارند، اما هنوز اما و اگرها مانع این عرضه تأثیرگذار بر بورس نفت شده است که می‌تواند با تعیین قیمتی عادلانه برای نفت خام، کمک بزرگی به شفافیت قیمت به طور غیرمستقیم حتی برای کالاهای دیگر از قبیل سنگ آهن، زغال سنگ، فولاد، نرخ حمل و نقل، نرخ کرایه کشتی‌ها و غیره داشته باشد و آنان را نیز از سرگردانی نجات دهد. هم اکنون میزان تولید روزانه نفت کوره ۷۶ میلیون لیتر است که از این میزان به طور متوسط روزانه ۵۰ میلیون لیتر به نیروگاه‌ها تحویل داده و مابقی با قیمت فوب خلیج فارس صادر می‌شود. بخش عمده‌ای از نفت کوره تولید شده در کشور به عنوان سوخت مصرف شده و بخشی نیز مورد استفاده صنایع تولیدکنندگان عایق‌های رطوبتی و تولیدکنندگان قیر است. و کیوم باتوم نیز که به میزان چهار میلیون تن در کشور تولید شده و به طور کامل پاسخگوی مصرف داخلی است، ماده اولیه تولید قیر به شمار می‌رود که این حجم از معاملات می‌تواند از همین ابتدا بورسی پررونق را موجب شود.

تصویب دستورالعمل رتبه‌بندی کارگزاران بورس کالای ایران

هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار در جلسه اخیر خود دستورالعمل رتبه‌بندی کارگزاران بورس کالای ایران را تصویب کرد. این دستورالعمل به منظور ارزیابی و رتبه‌بندی شرکت‌های کارگزاری عضو بورس کالای ایران و بر اساس معیارهای مختلف تنظیم شده است. ارزیابی و رتبه‌بندی مختلف تعیین شده بر اساس این دستورالعمل، در اعطای امتیازات به کارگزاران‌ها به کار رفته و به اطلاع عموم خواهد رسید. در این دستورالعمل آمده است، مدیریت نظارت بر کارگزاران سازمان بورس، هر سال یکبار شرکت‌های کارگزاری فعال در بورس کالای ایران را طبق معیارهای عادی و تشویقی و تنبیهی ارزیابی می‌کند. کارگزاران در معیارهای عادی می‌توانند حداکثر ۲۰۸ امتیاز و حداقل ۵۷ امتیاز کسب کنند و در معیارهای تشویقی و تنبیهی حداکثر ۵۵ امتیاز را به خود اختصاص دهند. داشتن دفاتر اداری، سرمایه پرداخت شده، دفتر پذیرش فعال، اعضای هیئت مدیره و مدیرعامل، پرسنل دارای گواهینامه، سایر پرسنل، قابلیت سیستم کارگزاری، قابلیت‌های سیستم حسابداری، قابلیت سایت اینترنتی، ارزش معاملات، تعداد مشتریان و امتیازهای اعطایی توسط بورس تهران و قانون کارگزاران، معیارهای عادی رتبه‌بندی کارگزاران است. همچنین داشتن مجوز مشاوره پذیرش، ارزش معاملات صادراتی، پذیرش و اجرای درخواست الکترونیکی مشتریان، گواهی نامه‌های سازمانی، سیستم ضبط مکالمات سفارش‌دهندگان (call center)، تعداد قراردادهای ابطالی، اظهار نظر مشروط، عدم اظهار نظر یا اظهار نظر مردود حسابرس و بندهای بازرسی قانونی و تخلفات کارگزاری معیارهای تشویقی و تنبیهی در رتبه‌بندی کارگزاران خواهد بود. در این دستورالعمل آمده است، در صورتی که امتیاز شرکت کارگزاری، کمتر از حداقل‌های تعیین شده باشد، موضوع به مرجع رسیدگی گزارش خواهد شد که این مرجع می‌تواند مجوز تمام یا بخشی از فعالیت‌های کارگزاری را تا مدت ۲۰ روز کاری تعلیق کند و برای شرکت کارگزاری مهلتی را برای کسب حداقل امتیازهای تعیین شده در

نظر بگیرد. همچنین در صورتی که کارگزاری در مهلت تعیین شده موفق به کسب حداقل امتیازهای لازم نشود، مرجع رسیدگی می‌تواند مجوز فعالیت کارگزاری را لغو یا مهلت دیگری را در نظر بگیرد. در این دستورالعمل آمده است، کارگزارانی که بتوانند حداقل ۱۸۴ امتیاز کل (کسب حداقل ۸۰ درصد از امتیازات عادی و حداقل ۷۰ درصد از کل امتیازات) را به دست آورند در رتبه (الف) قرار خواهند گرفت. کارگزارانی که حداقل ۱۵۸ امتیاز کل (کسب حداقل ۶۵ درصد از امتیازات عادی و حداقل ۶۰ درصد از کل امتیازات) را از آن خود کنند، در رتبه (ب) و کارگزارانی که حداقل ۱۱۸ امتیاز کل (کسب حداقل ۵۰ درصد از امتیازات عادی و حداقل ۴۵ درصد از کل امتیازات) را به خود اختصاص دهند، در رتبه (ج) قرار می‌گیرند. همچنین کارگزارانی که حداقل امتیاز کل آنها ۷۹ (کسب حداقل ۳۵ درصد از امتیازات عادی و حداقل ۳۰ درصد از کل امتیازات) باشد، در رتبه (د) جای خواهند گرفت. در عین حال، کارگزارانی که حداقل امتیازات رتبه (د) را کسب نکنند، در گروه (ه) قرار می‌گیرند. بر اساس این دستورالعمل، در صورتی که شرکت کارگزاری به هر دلیل از جمله ارائه نکردن اطلاعات، اسناد و مدارک، امکان ارزیابی دوره‌ای را فراهم نیاورد، مدیریت نظارت بر کارگزاران سازمان بورس، به طور کتبی رفع موانع ارزیابی را از شرکت کارگزاری مربوطه تقاضا می‌کند، آنگاه پس از گذشت ۱۰ روز از اعلام کتبی مذکور و عدم رفع موانع ارزیابی، موضوع توسط مدیریت نظارت بر کارگزاران این سازمان به مرجع رسیدگی به تخلفات کارگزاری گزارش می‌شود.

تصویب دستورالعمل انتشار اطلاعات معاملات فرابورس ایران

هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار، دستورالعمل انتشار اطلاعات معاملات فرابورس ایران (شرکت سهامی عام) را تصویب کرد. این دستورالعمل عطف به بند یک مصوبه مورخ ۸۸/۷/۶ شورای عالی بورس و اوراق بهادار و در اجرای ماده ۳۱ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب آذرماه ۱۳۸۴ شامل ۱۲ ماده و ۳ تبصره در تاریخ ۸۸/۸/۹ تصویب هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار رسید. در این دستورالعمل آمده است، اطلاعاتی که باید به تفکیک و رتبه‌بندی بهادار ناشر اعلام شود، شامل فهرست، نام و نماد اوراق، آخرین وضعیت نماد (متوقف، معلق، باز) یا ذکر دلیل توقف یا تعلیق و همچنین موقعیت در بازارها و تابلوها، تاریخ یا دوره معامله - جلسه معاملاتی، قیمت شامل آغازین، کمترین، بیشترین، میانگین و پایانی، حجم و ارزش معاملات، تغییرات قیمت پایانی نسبت به قیمت پایانی روز گذشته بر حسب ریال و درصد و تعداد دفعات معامله است. همچنین تعداد خریداران و فروشندگان به تفکیک حقیقی و حقوقی، حجم و ارزش معاملات به تفکیک خریداران و فروشندگان حقیقی و حقوقی، حجم و ارزش معاملات به تفکیک بازارهای مختلف سامانه معاملات از جمله عادی و بلوک و نام و میزان سهام سهامداران حقوقی بالای یک درصد ناشر از دیگر مواردی است که اطلاعات معاملات آن باید از سوی فرابورس منتشر شود. بر اساس این دستورالعمل اطلاعات تجمیعی کل فرابورس، بازارها و صنایع شامل شاخص‌ها طبق مقررات مربوطه و اطلاعات مربوطه به تأثیر هر نماد بر شاخص کل، حجم، ارزش و تعداد دفعات معاملات، تعداد اوراق بهادار پذیرفته شده و تعداد اوراق بهادار معامله شده به تفکیک نوع اوراق از جمله سهام، حق تقدم سهام، اوراق مشارکت و سایر اوراق بهادار پذیرفته شده، تعداد خریداران و فروشندگان به تفکیک حقیقی و حقوقی و معاملات انجام شده به تفکیک بلوکی، عمده، خرد و یکجا و به تفکیک خریداران و فروشندگان حقیقی و حقوقی منتشر شود. در عین حال، انتشار اطلاعات موضوع این دستورالعمل در فواصل زمانی کوتاه‌تر و در حین بازار نیز توسط فرابورس امکان‌پذیر است. همچنین یک نسخه از اطلاعات منتشره موضوع بندهای ۱، ۲ و ۳ این ماده باید پس از تأیید فرابورس به صورت کاغذی و الکترونیکی در سوابق فرابورس نگهداری شود. در این دستورالعمل تأکید شده است که اطلاعات منتشره توسط فرابورس در حکم سند رسمی است و فرابورس در قبال صحت و سقم اطلاعات منتشره مسئول است. به منظور اطمینان از دسترسی هم‌زمان، منصفانه و عادلانه عموم به اطلاعات معاملات، فرابورس موظف است این اطلاعات را در مهلت‌های مقرر در این دستورالعمل، در سایت اینترنتی رسمی خود منتشر کند. فرابورس مکلف است سابقه اطلاعات معاملات منتشره را پس از تاریخ انتشار، از طریق سایت رسمی خود همواره در دسترس عموم قرار دهد. بر اساس این دستورالعمل، نقض ضوابط این دستورالعمل از جمله تأخیر در انتشار اطلاعات، عدم انتشار اطلاعات، انتشار اطلاعات ناقص، انتشار اطلاعات خلاف واقع و انتشار اطلاعاتی که طبق مقررات، فرابورس مجاز به انتشار آن نیست، تخلف محسوب شده و هیئت مدیره سازمان بر اساس مقررات به آن رسیدگی خواهد کرد. در صورتی که فرابورس نسبت به اصلاح اطلاعات منتشره قبلی موضوع این دستورالعمل اقدام نماید مکلف است دلیل یا دلایل آن را ذیل اطلاعات اصلاح شده‌ای که منتشر می‌کند درج کند.